

FRANTIŠEK LANGER: KAREL ČAPEK A LIDÉ OKOLO NĚHO

(...)

Po válce si založil společnost pátečníků. Přivedl ji k dokonalosti jako všecko, v čem našel opravdové zalíbení. Zdokonařoval pátky a pátečníky, až okolo něho vznikl společenský útvar, jaký právě měl rád: pravidelný, dost uzavřený, a přece volný celek s ustálenými zvyklostmi i pořádky a s družnou, mužskou atmosférou. Čapek nad svými hosty starostoval. Hlídal každému jeho oblíbený koutek i dietu, zajímal se o jejich práci i nesnáze. Zařídil svůj dům bezmála jen pro ně, obklopoval je stálou pozorností až do těch pozdravů rodinám při loučení a do knížek na památku. Skoro dozíral na pravidelnou docházku, omlouval jako z katedry nepřítomné, a v noci své hosty vyprovázel před vrátka, kde ještě poprороkoval počasí jako skutečný starosta. S každým na přivítanou zahovořil tak říkajíc jeho vlastním jazykem, aby ho hned uvedl do domácího ovzduší. S Karlem Poláčkem jazykem soudničky nebo melancholického živnostníka, s doktorem Adlofem jazykem sokolským a s Koptou legionářskou ruštinou, zvláště k tomu účelu utvořenou.

Čapek, jak jsme ho znali, rád mluvil jen v dialogu. Nepronášel nikdy ani souvislý dlouhý výklad, ani zešířka a epicky nevyprávěl. Kdysi mu poskytoval Josef všecku příležitost k proměně monologů v dialog, v pátek mu poskytl příležitost k tomu jeho veliká a mnohohlasá společnost. Přirozeně, že byl jejím středem, avšak ani jako hostiteli mu nebyla poskytována žádná větší práva ani na rozsah, ani na oprávněnost výroků. Přišel-li s něčím, musel i svůj názor vystavovat stejné kritice, a třeba dokonce úštěpkům, jako každý jiný. Jakým je dobrým dirigentem tohoto mužského chóru, ukazovalo se v těch výjimečných dnech, kdy v pátek chyběl a pátečníci propadali povídavosti a anarchii. Ale stejně tak se sám dobře cítil jako součást kolektivu, rozplameňoval se na společném nadšení nebo rozhorlení, zúčastnil se smíchu i malých mužských legrací jako pouhý dobrý společník. Pátky se staly jeho pravidelným zvykem a vrcholnou přátelskou povinností. Však pro jeho hosty také byly vyvrcholením týdne. A budou po celý život vzpomínat na družný styk, který vytvořil a nad kterým Čapek bděl, na to zdomácnění v jeho pokoji a na barvy soumraků nad předměstskými zahrádkami. (...)

LANGER, František. Byli a bylo. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 98.